

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Сот төрелігі академиясында оқулық басылымдар мен оқу-әдістемелік кешендерді дайындау, сараптау, сынақтан өткізу, басып шығару және оларға мониторинг жүргізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Сот төрелігі академиясында оқулық басылымдар мен оқу-әдістемелік кешендерді дайындау, сараптау, сынақтан өткізу, басып шығару және оларға мониторинг жүргізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) «Білім туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5-2-бабының 7) тармақшасына сәйкес әзірленді.

2. Қағидалар Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жанындағы Сот төрелігі академиясында (бұдан әрі – Академия) оқулық басылымдар мен оқу-әдістемелік кешендерді дайындау, сараптау, сынақтан өткізу, басып шығару және оларға мониторинг жүргізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру тәртібін айқындайды.

3. Қағидаларда мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) автор – шығармашылық еңбегімен оқулық басылымы, әдістемелік кешен дайындаған жеке тұлға;

2) авторлық ұжым – серіктес тең автор ретіндегі жеке тұлғалар тобы;

3) оқулық басылымдар, оқу-әдістемелік кешендерінің мониторингі – оқулық басылымды, оқу-әдістемелік кешендерді білім беру ұйымдарындағы оқу процесіне енгізу нәтижелері жөніндегі ақпаратты жинақтау, сақтау, өңдеу және тарату;

4) оқулық басылымдарды, оқу-әдістемелік кешендерін сынақтан өткізу – білім беру ұйымдарының оқыту процесінде оқулық басылымдарды, оқу-әдістемелік кешендерді пайдалану практикасын енгізу және кешенді зерделеу;

5) оқулық басылымдарды, оқу-әдістемелік кешендерін оларды сараптау – мазмұны білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының (бұдан әрі – МЖМБС), үлгілік оқу жоспарының және үлгілік оқу бағдарламаның талаптарына, оқыту, тәрбиелеу және дамыту мақсаттарына, қазіргі заманғы ғылыми түсініктерге және ғылымның психологиялық-педагогикалық талаптарына сәйкестілік бағасы;

б) сарапшы – сараптама жүргізуге тартылатын, білім беру, ғылым, техника және басқа да салаларда кем дегенде бес жыл еңбек өтілі және тиісті біліктілігі бар жеке тұлға;

7) электрондық жеткізгіштердегі оқулық басылым – оқытуды автоматтандыруға арналған, оқу курсына сәйкес келетін және оқу жұмыстарының әр-алуан түрлерін қамтамасыз ететін, сандық, мәтіндік, графикалық, аудио, бейне және өзге ақпараттың жиынтығы ретінде ұсынылған басылым.

Электрондық басылым электрондық жеткізгіште орындалуы, сонымен бірге интернет-ресурстарда орналастырылуы мүмкін. Электрондық оқу басылымдарына мыналар кіреді: электрондық оқулық, электрондық оқу құралы, электрондық оқу-әдістемелік кешен, бейне, аудио- материалдар, сандық білім беру ресурстары, виртуалды зертханалар және т.б.

8) оқу-әдістемелік кеңес (бұдан әрі – ОӘК) оқу және әдістемелік қызметін сұрақтар бойынша Академияның алқалы басқару органы болып табылады.

4. Білім беру процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің тиімділігін арттыру және профессорлық-оқытушылық құрамның жұмысын ынталандыру мақсаты Академияда үздік оқулық басылымына, оқу-әдістемелік кешеніне байқау жүргізіледі.

Байқауды жүргізу тәртібін Академия дербес айқындайды.

2. Оқулық басылымдарды, оқу-әдістемелік кешендерді дайындау тәртібі

5. Автор оқулық басылымдар, оқу-әдістемелік кешендерін әзірлеуді МЖМБС талаптарын ескере отырып, оқу пәні (пәндері) бойынша үлгілік оқу бағдарламасының және үлгілік оқу жоспарының мынадай талаптарына сәйкес жүргізеді:

1) оқу пәні (пәндері) бойынша неғұрлым өзекті білімдерді енгізу;
2) ұсынылған оқу және әдістемелік материалдардың дұрыстығы;
3) мақсатты аудиторияна ескеру (тиісті білім деңгейінің білім алушылары, тыңдаушылар, оқытушылар, ғылыми қызметкерлер, судьялар, сот жүйесінің қызметкерлері және өзге адамдар) оқулық басылымдар мен оқу-әдістемелік кешендердің кімге арналғандығы;

4) оқу материалы мазмұнының кәсіби, практикалық бағыттылығы.

6. Оқулық басылымдар, оқу-әдістемелік кешенінің авторлық ұжымының құрамына ғалымдар, оқытушылар, ғылыми қызметкерлер, судьялар, сот органдарының қызметкерлері, оқу басылымның бейіні бойынша мамандар және әдіскерлер кіреді.

3. Оқулық басылымдарды, оқу-әдістемелік кешендерді сараптама жүргізу тәртібі

7. Міндетті түрде сараптама жүргізілуге жататын дайындалған оқулық басылымдар мен оқу-әдістемелік кешендер ОӘК отырыстарында қарастырылады.

Міндетті түрде сараптама жүргізілуге келесі оқулық басылымдардың түрлері жатады: оқу-әдістемелік құралдар, практикумдар, сондай-ақ басылымға (баспаға) шығуды көздейтін оқу-әдістемелік кешендер.

Оқулық, оқу құралдары, оқу-көрнекі құралдар, хрестоматиялар мен өзге де авторлық еңбектер түріндегі оқулық басылымдар автор немесе авторлық ұжымның өз еркі бойынша сараптамадан өтуі мүмкін.

8. Оқулық басылымдары мен оқу-әдістемелік кешендерді қарау барысында ОӘК плагиатты анықтау мен алдын-алу жүйелерін пайдалана отырып, авторлар немесе авторлық ұжымдардың автор мен қайнар көздерге сілтеме жасамай материалдарды пайдалануын (плагиат) тексеріледі.

Мәтіннің бірегейлігінің рұқсат етілген деңгейі Ғылыми кеңестің шешімімен белгіленеді.

9. Оқулық басылымдары мен оқу-әдістемелік кешендерді қарастыру нәтижесі бойынша ОӘК келесідей:

- 1) оқулық басылымды, оқу-әдістемелік кешенді сараптау жүргізу туралы;
- 2) оқулық басылымды, оқу-әдістемелік кешенді пысықтау туралы шешімдердің бірін қабылдайды.

Оқулық басылымды, оқу-әдістемелік кешенді пысықтау туралы шешім, егер авторлар немесе авторлық ұжымдар автор мен қайнар көздерге сілтеме жасамай материалдарды пайдалануын (плагиат) тексеру нәтижесі бойынша сәйкестіктің рұқсат етілген деңгейінен кем болған жағдайда қабылданады.

10. Білім беру қызметінде пайдалануға ұсынылатын оқулық басылымдар, оқу-әдістемелік кешен мазмұнының МЖМБС талаптарына, үлгілі оқу жоспарлары мен бағдарламаларына, ғылыми зерттеулерге, оқытудың мақсаттарына, білім алушылардың дамуына, психологиялық-педагогикалық ғылымның қазіргі кезеңдегі талаптарына сәйкестігін бағалау үшін оларға сараптау жүргізіледі.

11. Сараптауды ОӘК ұйымдастырады.

12. Автор (авторлық ұжым) оқулық басылымға, оқу-әдістемелік кешенге сараптау жүргізу үшін ОӘК мынадай материалдарды жолдайды:

1) оқулық басылымына, оқу-әдістемелік кешенді сараптау жүргізу туралы еркін нысандағы өтініш, онда титулдық парағына сәйкес автор (авторлық ұжым), атауы, басылым тілі көрсетіледі;

2) оқулық басылымның, оқу-әдістемелік кешеннің қағаз (бір дана) және электронды түріндегі нұсқалары;

3) екі сыртқы сын-пікір;

4) оқулық басылымында, оқу-әдістемелік кешенде авторға сілтеме жасамай материалдарды пайдалануын тексеру нәтижесі туралы анықтама.

13. Оқулық басылымдарына, оқу-әдістемелік кешенге сараптау жүргізу үшін ОӘК 3 адамнан аспайтын ғылыми дәрежесі (ғылым кандидаты, ғылым докторы) немесе философия докторы (PhD) дәрежесі бар профессорлық-оқытушылық құрам, оқулық басылымы дайындалған тиісті сала бойынша тәжірибесі бар қызметкерлер санынан сарапшыларды тартады.

14. Сарапшыларға автор (авторлық ұжым) ұсынған құжаттардың барлық жиынтығы беріледі.

15. Бір оқулық басылымын, оқу-әдістемелік кешенді сараптау ОӘК отырысында тиісті шешім қабылдаған күнінен бастап он бес жұмыс күнінен аспайтын мерзімде ұйымдастырылады және жүргізіледі.

16. Сараптау қорытындысында мынадай шешімдердің бірі көрсетіледі:

1) басылымға және (немесе) оқу процесінде пайдалануға ұсынылады;

2) басылымға және (немесе) оқу процесінде пайдалануға ұсынылмайды.

17. ОӘК авторға (авторлық ұжымға) сараптау нәтижелері туралы сараптау қорытындысы шыққаннан кейін дереу хабарлайды.

18. Сарапшылардың оң қорытындысының негізінде Академияның ОӘ және ҒК және Ғылыми кеңесі оқулық басылымын, ОӘК баспаға және (немесе) оқу процесінде пайдалануға ұсынады.

19. Сараптау нәтижесімен автор (авторлық ұжым) келіспеген жағдайда, ОӘК шешімі бойынша қосымша сараптау жүргізіледі, оны жүргізу осы Қағидалардың 13-тармағына сәйкес басқа сарапшыларға тапсырылады.

Қосымша сараптау ОӘК ұйымдастырылады.

20. Есептер жинағы, оқу бағдарламалары, сондай-ақ оқу-әдістемелік кешендер сараптау жүргізілмей ОӘК қарастырылуға жатады.

Қарастыру нәтижелері бойынша ОӘК келесідей:

1) оқу процесінде пайдалануға ұсыну туралы;

2) оқу процесінде пайдалануға ұсынбау туралы шешімдердің бірін қабылдайды.

4. Оқулық басылымдары мен оқу-әдістемелік кешендерді сынақтан өткізу, оларға мониторинг жүргізу және басып шығару тәртібі

21. Жаңадан әзірленген оқулық басылымдарын сынақтан өткізу бір оқу жылы ішінде жүргізіледі.

22. Сынақтан өткізу оқулық басылымды кейіннен оқу процесіне енгізу мақсатында жүргізіледі.

23. Оқу-әдістемелік кешенді (немесе оның жекелеген элементтерін) сынақтан өткізу кем дегенде бір оқу жылында жүргізіледі.

24. Оқулық басылымдарын, оқу-әдістемелік кешенді сынақтан өткізу білім беру мекемелерінде жүргізіледі.

25. Сынақтан өткізу нәтижелері автордың (авторлық ұжымның) қатысуымен ОӘК оқулық басылымын, оқу-әдістемелік кешенді білім беру

қызметінде пайдалану мүмкіндігі туралы шешім қабылдау үшін қаралуға жатады.

Сынақтан өткізу нәтижелері бойынша оқулық басылымын, оқу-әдістемелік кешенді жетілдіру бойынша ұсыныстар шығарылған жағдайда, олар оқулық басылымдарына, оқу-әдістемелік кешенге мониторинг жүргізу кезінде есепке алу үшін ОӘК тапсырылады.

26. ОӘК жүйелі түрде оқулық басылымдарын, оқу-әдістемелік кешендердің мониторингісін келесідей мақсаттарда жүргізеді:

1) Академияда білім беру процесін, оқу бағдарламаларын қазіргі заманғы оқулық басылымдары мен қамтамасыз ету мәселелеріне талдау жасау;

2) оқу процесінде пайдаланылатын оқулық басылымдары, оқу-әдістемелік кешендерінің сапасын жақсарту және оларды өзектендіру қажеттігі.

Мониторинг нәтижелері бойынша ОӘК ұсыныстар әзірлейді және оларды Академияның Ғылыми кеңесінің қарауына енгізеді.

27. Оқулық басылымдары, оқу-әдістемелік кешендер Академияның және/немесе автордың (авторлық ұжымның) қаражаты есебінен басылып шығарылады.

Оқулық басылымын, оқу-әдістемелік кешенді басып шығару Ғылыми кеңестің шешімі негізінде жүзеге асырылады.